Helka Ketonen,
kulttuurijohtaja, Maaseudun Sivistysliitto
14.3.2025

Kulttuuripoliittinen selonteko

Maaseutumaisilla, harvaan asutuilla alueilla kulttuuri- ja luovat alat sitoutuvat vahvasti elinympäristöön, kulttuuriperintöön ja kokemusmaailmaan

Oulu on Euroopan kulttuuripääkaupunki vuonna 2026. Maaseudun Sivistysliitto oli mukana ohjelman suunnittelussa, että nyt toimenpiteitä toteuttamassa yhdessä paikallisten kyläyhdistysten ja asukkaiden kanssa. **Juhlavuoden keskeinen arvo kestävyys** huomioitiin ohjelmahankkeissa moninaisin ja konkreettisin keinoin. Toimijat nimeävät suunnitelmissaan keinoiksi muun muassa lähikulttuurimatkailuun panostamisen, tapojen ja perinteiden säilyttämisen sekä kulttuurisisältöjen sosiaalisesta ja taloudellisesta saavutettavuudesta huolehtimisen. Useissa mukaan valituissa ohjelmahankkeissa painopisteenä on luonnon ja taiteen yhdistäminen. Hankkeissa luonto nähdään taiteen aiheena, toiminnan kohteena sekä taide- ja kulttuuritilana.

Kuntavaaleissa 2025 on nostettu kulttuurihyvinvointi yhdeksi kolmesta kuntalaiselle tärkeästä arjen palvelusta. Kulttuurielämysten nähdään vahvistavan yhteisöllisyyttä, sekä lisäävän kunnan elinvoimaa. Myös aluetasolla tehtävän yhteistyön merkitys korostuu, jotta resursseja, tarjontaa ja osaamista voidaan koota yhteen ja välittää sekä lähipalveluna että digitaalisesti.

Pääosa kunnista ei saa erikseen taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuutta, koska vain osassa kunnista on siihen oikeutettu. Kansalliset laitokset, isot tapahtuma-areenat sekä valtionosuutta saavat taide- ja kulttuurilaitokset keskittyvät kaupunkeihin. Pienissä kunnissa korostuvat avustusten ja järjestökentän merkitys sekä kirjastojen, kansalaisopistojen ja taiteen perusopetuksen tarjonta.

Jotta selonteon tavoite valtion rahoituksen vahvistamisesta kulttuurille toteutuu, vaatii se tietysti suunnitelmallisuutta sekä kulttuurin perusrahoituksen, että poikkihallinnollisten tavoitteiden osalta, joissa kulttuurin rahoitukselle etsitään uusia kanavia ja välineitä myös muiden ministeriöiden kuin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta.

Kulttuuri koskettaa jokaista kunnan asukasta

Kulttuuri luo hyvää mainetta kunnalle ja erottaa kunnat toisistaan. Jokaisen kunnan omaleimainen kulttuuri tapahtumineen ja kohteineen tekee siitä kiehtovan ja vahvistaa kunnan yksilöllistä identiteettiä. Kulttuuripalveluihin panostaminen rakentaa kuntaan kutsuvan ilmapiirin ja vetää puoleensa myös korkeakoulutettuja asukkaita. Työpaikat

eivät yksin imuroi uusia asukkaita, jos tarjolla on vain työntekoa ja tylsyyttä. **Kunnan lumovoima syntyy kulttuurista.**

Kohtaaminen on yksi yhteiskunnan peruspalikka. Miten voisimme lisätä kohtaamisia, jotka tuottavat yhteiskuntaamme luovuutta, turvaa, iloa ja inhimillistä lämpöä?

Kulttuuripalvelut ovat kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Jokainen kunta ja hyvinvointialue voi tehdä omanlaistaan kulttuuripolitiikkaa. Elävä kulttuurikenttä tuo kuntaan asukkaita, euroja, hyvinvointia ja turvallisuutta. Jokaisen kunnan kannattaa olla kiinnostunut kulttuurin tuomista ratkaisuista.

Kulttuuritoimintaan osallistuminen on perusoikeus joka puolella Suomea. Kulttuuri yhdistää meidät ja tekee meistä vahvemman. Kulttuuri ja taide ovat neutraalia maaperää, jossa kunnan monenlaiset asukkaat voivat kohdata ja tehdä yhteistyötä. **Kulttuuritoiminta edistää dialogia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.** Kulttuuri on kunnan peruspalvelu, ei eliitin juttu.

Selonteossa kulttuuripolitiikka määritellään myös turvallisuuskysymykseksi

Ukraina on osoittanut kulttuurin keskeisen roolin yhteiskunnallisessa resilienssissä ja demokratian puolustamisessa. Vahva kulttuuri-identiteetti on pohja terveelle itsetunnolle ja henkiselle kriisinkestävyydelle. Se auttaa ymmärtämään itseämme osana maailmaa.

Kulttuuri, taide ja kulttuuriperintö pystyvät käsittelemään ihmistä suurempia ja ihmistä yhdistäviä asioita. Selittämättömiä asioita, joiden edessä on noustava seisomaan, pyyhittävä kyyneleet silmäkulmista ja lähettävä torille juhlimaan muiden suomalaisten kanssa.

Ajat ovat monella tapaa hurjat. Ihmiset kaipaavat niin naurun tuomaa helpotusta kuin arjen yläpuolelle nostattavia suuria tunteita ja isoja kauniita päämääriä. Me tarvitsemme isänmaata ja toisiamme. Ylpeyttä juuristamme. Riemua siitä, että saamme elää täällä yhdessä toistemme kanssa. Me tarvitsemme sanoja rakkaudelle ja surulle. Sukupolvikokemuksia. Kuten selonteossa todetaan, nämä ovat jokaisenoikeuksia. Jokaisen on jo lapsena saatava elävä kosketus suomalaiseen kulttuuriin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön. Näin jokainen sukupolvi kiinnittyy osaksi sukupolvien ketjua.

Kulttuuria ei tulisi siis tarkastella vain taloudellisen hyödyn tai sosiaalisen koheesion kautta. Sen arvo piilee vapaudessa ja kyvyssä kuvitella vaihtoehtoisia todellisuuksia.

Kaiken pohjilla on se, että demokratia vaatii toteutuakseen ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta, toisen ihmisen arvon tunnustamista ja paikkoja, joissa ihmiset voivat toimia

yhdessä. Turvallinen ja yhteisöllinen kansalaisyhteiskunta on sellainen, jossa erilaiset ihmiset voivat kohdata toisiaan.